

Vén Zoltán grafikusművész albumáról Paradigma, Paradoxon, Parafrázis, Parakhme

([KAPOSVÁR], BERZSENYI DÁNIEL IRODALMI ÉS MŰVÉSZETI TÁRSASÁG, 2019.)

Ismerjük, szeretjük őt. Vén Zoltánról van szó, aki nélkül immár megírhatatlan (lesz) a magyar kisgrafika, ex-libris története. Szeretjük személyét, burjánzóan gazdag szemléletmódját, felülmúlhatatlan művességét. Minden műve is (legalább) kettős jelentésű. Az, amit először látunk, ami meghökkenti a nézőt, ami a bravúr azonnali tüneménye, s aztán amikor alaposabban szemlélődünk és feltárulkozik a mindig összetett jelentés tartománya. Ám a kettősség sokféle módon érzékelhető. Például amit a címben igyekezett elrejtetni e sorok írója: Vén Zoltán legjellemzőbb grafikai technikája a rézmetszés, tehát a metszés (nem is akármilyen) mestere, de Vén Zoltán minden grafikája metsző, azok jelentés értelmében is. Mindig van bennük valami szinte kíméletlen gúny is, éleslátás. Szemléletében is tehát metsző, s éppen ezért lehet kicsit megosztó is. A bravúr azonnali hatása mellett a gúny, a morbiditás, a groteszk nem éppen felhőtlen világ. Még azt is állíthatjuk a fent említett *kettősség* jegyében, hogy grafikai láttán az egyik szemünk sír, a másik nevet.

Nos, itt álljunk meg egy pillanatra! Itt is a kettősség: olyan valaki fog bíráló sorokat is írni az alábbiakban egy kiadványról, aki maga is egyik szerzője a műnek. Nem szokásos, de ezúttal, s hangsúlyosan *Vén Zoltán érdekében* mégis ezt teszi. Az egyik szemünk sír, a másik nevet. Nem *önmagában* Vén Zoltán művészete befogadásakor, hanem a Vén Zoltán műveiből és a róla szóló írásokból válogatott, 2019-ben a *Berzsenyi Dániel Irodalmi és Művészeti Társaság* által kiadott *Paradigma, Paradoxon, Parafrázis, Parakhme* című kötetéről, mely már borítóiban hordozza az ellenmondásokat. Ez a hosszú (amúgy találó és Vén Zoltánra jellemző) cím magában a könyvben, például az első lapokon már *nem* olvasható, csak a külső, úgy is mondjuk: a védő borítón. Ha a védőborítót valaki elveszti, már azonnal nincs címe a kiadványnak.

A szövegek válogatása igen mély merítésű. Hol elemzések, hol kiállítás megnyitó szövegek, hol újságcikkek. Ám, ha valaki a kötetben utána szeretne keresni egy-egy írásnak, akkor nincs tartalomjegyzék, pedig még ha egy ilyen alapvetően a *képiségre építő* művet veszünk is a kezünkbe, azonnal a tartalomjegyzéket szoktuk keresni, hogy *kik is* jegyzik az adott művet. Ez szerepeljen most legalább így ebben az írásban: *Pomogáts Béla, Tari István, Mezei Ottó, Fehér Béla, Varga István, Szuro-mi Pál, Géger Melinda, Szepessy Béla, Ligeti Gábor, Kass János, Kocsis Noémi, Arató Antal, Kozák Csaba, Szakolczay Lajos, Wehner Tibor, Király Zoltán, Soós Imre, KN, Vakler Lajos, – ze –* és természetesen maga az alkotó: *Vén Zoltán*. Kitűnő névsor, nota bene: igényes írásokkal, melyek sok esetben felelgetnek egymásra, egymást ki egészítik, egymást erősítik (néha ismétlik). Nem is *önmagában* a szövegekkel van baj, hanem hogy következtelen annak jelzése, hogy mikor, hol hangzott el, mikor, hol jelent meg. Van, amikor megtudja az olvasó, sajnos sok esetben nem. Ám lehet,

hogy bosszantóbb, hogy sok a helyesírási hiba, eufemisztikusan is jelzem: nyomdahiba (?). Egy olyan könyv, amely éppen a *műveltségre alapítja* anyagát (jogosan) nem engedhetne meg magának ilyen nyelvi, nyomtatási, helyesírási hibákat.

Kereselem a kolofonban, van-e lektor? Persze nincs, de ekkor jöhetünk rá, hogy a kiadványnak szerkesztője sincs! Már mint kinyomtatva. Mert persze tudjuk, hogy a könyvet Vén Zoltán állította össze. S mivel ő, épp ezért végképp csodálkozom azon, hogy remek műveit, remekműveit (külön és egybeírva is igaz!) miért nem datálta pontosan? Azt még csak elfogadjuk, hogy a technikát a hivatalos grafikai jelzések alapján azonosíthatjuk be, bár miért ne olvashatnánk a c2 helyett *rézmetszet*, a c5 helyett *folttmaratás*, L helyett *litográfia* kifejezést (hiszen ez a kiadvány nem külföldi gyűjtőnek készült elsősorban), ám az végképp különös, hogy a művész nem tájékoztatja olvasóját a művek *készítésének évéről*, s a művek *méretéről*! Ez alapvető hiányosság, annál is inkább, mert akár szakmabeli az olvasó, akár nem, ezek az adatok nélkülözhetetlenek egy komolyan nevezhető művészeti kiadványban (ez pedig az).

Nincs magyarázat arra, hogy miért épp a Fehér Béla tanulmány olvasható angolul és hogy az milyen alkalmából készült és mikor. És mindez érvényes Wehner Tibor németül közzétett szövegére. Természetesen (?) a fordítók sincsenek megjelölve A művésztől közzétett sajtóidézetek is néha ismétlik egymást, ugyanakkor én szívesen olvastam volna kinyomtatva is Kass János sorait vagy a Leltár címszó (93. oldal) alatt, hogy a fenti képen Tamási Áron és Krúdy Gyula látható (amúgy is hiányzik más esetekben is képaláírás).

A fotóösszeállítás sem szervesül a kötethez, de ez végképp ízlés kérdése, azt azonban meg kell jegyezni, hogy az első fénykép név felsorolásából kihagyni a házigazdát: Dr. Fodor Péter, a Szabó Ervin Könyvtár főigazgatójának a nevét (aki a tárlatnak helyet adott): hiba. Azt már csak a Vén Zoltánnal fennálló régi barátságra tekintettel jegyzem meg, hogy a kiadvány formátuma sem szerencsés. A fekvő A/4-es formátum a maga 297 mm-es szélességével (itt egy picivel több a kemény borító miatt) pontosan arra alkalmatlan, hogy behelyezzük egy átlagos könyvespolcra. Igaz, ha felállítva csúsztatjuk be gyűjteményünkbe (A/4 álló) az sem baj, ugyanis sem a külső borítón, sem a könyv gerincén nincs kinyomtatva pl. az, hogy Vén Zoltán.

Szóval egyik szemünk sír, a másik nevet. Az biztos, hogy *fantasztikusan metsző grafikus* ez a Vén Zoltán! Ezt a műben kinyomtatott – ha jól számoltam – közel 140 (!) grafika, rajz alaposan argumentálja! Ezeket *mindvégig öröm* szemlélni, élmélynülni bennük (apropos: nem tudjuk, hogy hol nyomtatták a könyvet). A lapozgatáskor végig öröm a művek művessége, magasröptűsége, metszősége (!). Hogy miért is: arra való a fentjelzett szerzők írásainak elolvasása, akiknek sorából eddig hiányzott, de most aláírja, kiírja nevét, Vén Zoltán iránti változatlan nagyra becsüléssel és szeretettel: Feledy Balázs